

KAVALTAJAN LOPPU

JULES
VERNE

KAVALTAJAN LOPPU

JULES
VERNE

 SAGA
EGMONT

Jules Verne

Kavaltajan loppu

SAGA Egmont

Kavaltajan loppu

Translated by

Valfrid Hedman

Original title

Michel Strogoff - part 2

Copyright © 1, 2020 Jules Verne and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726318272

1. e-book edition, 2020

Format: EPUB 2.0

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

SAGA Egmont www.saga-books.com - a part of Egmont,
www.egmont.com

Tataarileiri

Päivän matkan päässä Kolyvanista, muutama virsta Djatshinskin kauppalasta eteenpäin, leviää laaja tasanko, jolta siellä täällä kohoaa isoja puita, enimmäkseen petäjiä ja seetriä.

Tätä aron osaa samoilevat kuumana vuodenaikana tavallisesti siperialaiset paimenet, ja se tarjoaa riittävästi ravintoa heidän suurille karjalaumoilleen. Mutta nykyisin olisi sieltä turhaan etsinyt ainoatakaan tuollaista paimentolaisasukasta.

Eipä niin, että se oli autio. Päinvastoin siellä vallitsi vilkas hälinä.

Sinne oli nimittäin pystytetty tataarien teltat, sinne oli leiriytynyt Feofar-kaarii, Buharan tuima-emiiri, ja sinne tuotiin seuraavana päivänä, elokuun 7., Kolyvanissa otetut vangit, ¹kun pieni venäläinen joukko-osasto oli tuhottu. Näistä kahdestatuhannesta miehestä, jotka olivat joutuneet molempien viholliskolonniin väliin, oli jäänyt jäljelle vain joitakuuta satoja sotilaita. Viimemainituilla oli tukikohtana sekä Omsk että Tomsk. Tapahtumat saivat siis yhä vakavamman käänteen, ja keisarillinen hallitus näkyi olevan neuvoton ja voimaton Ural-vuorten itäpuolella ainakin toistaiseksi, sillä tietenkin venäläiset ennemmin tai myöhemmin työntäisivät takaisin hyökkääjien laumat. Mutta nämä olivat nyt joka tapauksessa tunkeutuneet Siperian keskukseen asti, ja valtaus etenisi kapinaan yllytetyn seudun yli joko läntisiin tai itäisiin maakuntiin. Irkutsk oli nyt eristetty Euroopasta. Jos Amurin ja Jakutskin maakuntien joukot eivät ehtisi ajoissa miehittämään tätä

aasialaisen Venäjän pääkaupunkia, jonka oma varuskunta oli supistettu riittämättömäksi, joutuisi se armotta tataarien valtaan, ja ennenkuin se olisi valloitettu takaisin, olisi suuriruhtinas, keisarin nuorempi veli, jo joutunut Ivan Ogarevin koston uhriksi.

Kuinka kävisi Mikael Strogoville? Taipuisiko hän vihdoinkin nain suurten koettelemusten alla? Pitäisikö hän itseään voitettuna nyt, kun tämä Ishimissä alkanut onnettomien sattumien sarja oli yhä pahentunut? Pitikö hän tehtävänsä tyhjiin rauenneena ja saamansa määräyksen toteuttamista mahdottomana?

Mikael Strogov oli niitä miehiä, jotka pysähtyvät vasta silloin, kun he kuolleina kaatuvat maahan. Vielähän hän eli, oli haavoittumatta, keisarillinen kirje oli yhä tallella hänen povellaan, eikä hänen henkilöllisyytensä ollut tullut ilmi. Tosin kyllä hän oli niiden vankien joukossa, joita tataarit kuljettivat kuin luontokappaleita, mutta Tomskia lähestyessään hän lähestyi myöskin Irkutskia. Ja hän oli yhä Ivan Ogarevin edellä.

- Minä saavun perille! hän toisteli itsekseen.

Kolyvanin seikkailun jälkeen keskittyi hänen koko tarmonsä yhteen ainoaan ajatukseen: päästä jälleen vapaaksi! Kuinka olisi mahdollista livahtaa emiirin sotilaiden käsistä! Hetken tullen hän sen näkisi.

Feofarin leiri oli komea näky. Lukuisat nahkaiset, huopaiset tai silkkikankaiset teltat väikkyivät auringon säteissä. Korkeat höyhentöyhdöt, jotka riippuivat niiden kartiomaiselta huipulta, liehuivat moniväristen pienempien ja suurempien merkki- ja sotalippujen keskellä.

Muhkeimmat näistä teltoista kuuluivat *seideille* ja *khodhzille*, jotka ovat kaanikunnan ensimmäisiä henkilöitä. Erikoinen, hevosen hännällä koristettu telta, jonka lipunvarsi kohosi taiteellisesti sommiteltujen punaisten ja valkoisten sauvojen ristikkolyhteestä, ilmaisi näiden

tataarilaispäällikköjen korkeaa arvoastetta. Ja sitten kohosi kentältä niin pitkältä kuin silmä kantoi noita turkmeenilaisten teltoja, joista käytetään nimitystä "karaoi" ja jotka oli sinne kuljetettu kamelien selässä.

Leirissä oli vähintäänkin sataviisikymmentätuhatta sotilasta jalka- ja ratsuväkeä, jaettuina *alamaneiksi* nimitettyihin osastoihin. Näiden joukossa ja yhtenä Turkestanian päätyyppinä huomattiin ensiksikin tadshikit, joilla on säännölliset kasvonpiirteet, valkea iho, kookas vartalo, mustat silmät ja musta tukka. He olivat tataariarmeijan pääjoukkoa ja heitä oli Kokandin ja Kunduzin kaanikunnat varustaneet melkein yhtä paljon kuin Buharankin. Sitten oli näiden tadshikkien lisäksi muita näytteitä Turkestaniassa tai sen rajamaissa asuvista eri heimoista ja roduista. Oli pienikokoisia, punervapartaisia usbekkeja, samanlaisia kuin ne, jotka olivat lähteneet Mikael Strogovia ahdistamaan. Oli litteäkasvoisia kalmukkeja muistuttavia kirgiisejä, jotka oli puettu rautapaitaan, toisilla aseinaan keihäs ja jousi, toisten taas käyttäessä sapelia, pyssyjä ja "tshakania" eräänlaista pientä, lyhytvartista kirvestä, jonka haavat ovat aina kuolettavia. Oli keskikokoisia mongoleja, joiden mustat hiukset oli kerätty niskassa riippuvaksi palmikoksi. Nämä olivat pyöreäkasvoisia, tummanruskeita iholtaan, vilkkaat silmät syvällä päässä, parta harva, pukuna sinisestä nankinista valmistetut, mustalla plyyshellä päärmätyt viitat, vyöltä riippumassa hopeasolkiset sapelit, jalkineina kirkasvärillä nauhakirjauksilla koristetut saappaat ja päässä turkiksilla reunustetut silkkimyssyt kolmine takana hulmuavine nauhoineen. Sitten oli vielä tummaihoisia afgaaneja, kauniin seemiläisen rodun alkutyypin säilyttäneitä arabialaisia, ja vihdoin turkmeeneja, joiden kapearakoisista silmistä olisi luullut luomen puuttuvan.

Kaikki nämä olivat kerääntyneet emiirin lipun, murhapolttajain ja ryöstäjäin lipun alle.

Näiden vapaiden sotilaiden lisäksi oli vielä jonkin verran orjasotilaita, etupäässä persialaisia, joita komensivat samaa alkuperää olevat upseerit, ja nämä eivät suinkaan olleet vähimmin arvossapidettyjä Feofar-kaanin armeijassa.

Kun tähän luetteloon lisätään palvelijoina toimivat juutalaiset, joiden viitat olivat köydellä kiinnitetyt ja joiden päähineenä oli heiltä kielletyn turbaanin asemesta pienet tummaverkaiset myssyt, ja muutamia satoja "kalendereja", eräänlaisia kerjäläismunkkeja, joiden rääsyjä peittää leopardintalja, niin saa jotakuinkin oikean käsityksen tästä äärettömästä erilaisten heimojen kaaoksesta, joka sisältyi tataariarmeijan yleisnimitykseen.

Viisikymmentätuhatta näistä sotilaista oli ratsuväkeä, ja hevoset olivat yhtä kirjavia rodultaan kuin miehetkin. Näiden eläinten joukossa, joita oli sidottu aina kymmenen kahteen yhdensuuntaisesti vedettyyn köyteen ja joiden hännät olivat solmussa ja lautaset peitetty mustalla silkkiverholla, nähtiin hienojalkaisia, pitkäruhoisia, kiiltäväkarvaisia ja jaloryhtisiä turkmeenilaisia, uhkeita usbekkilaisia eläimiä, kokandilaisia, jotka ratsastajansa lisäksi kuljettavat kaksi telttaa ja täydellisen keittiökaluston, ja kirkasvärisiä kirgiisiläisiä, kotoisin Emba-joen varsilta, missä niitä pyydystetään "arkanilla" tataarien lassolla eli suopungilla, ja joukko alempiarvoisia sekarotuisia ristisiitoksen tuotteita.

Kuormajuhtia oli tuhansittain, pienikokoisia, mutta tanakoita, pitkäkarvaisia kameleja, joiden tuuhea harja valui kaulalle, tottelevaisia eläimiä ja helpompia valjastaa kuin dromedaarit, joita myös oli. Viimemainitusta, joilla on vain yksi kyttyrä ja punerva, ikäänkuin tuliläikkeen, kiharakarvainen turkki, käyttivät tataarit nimitystä *nar*².

Lisäksi oli aaseja, sitkeitä uurastajia, joiden suuressa arvossa pidettyä lihaa tataarit käyttivät ravinnokseenkin.

Kaiken ihmis- ja eläinmassan ja näiden äärettömien telttarivien yli loivat suurina ryhminä kasvavat männyt ja setripuut varjoa, jonka auringon säteet paikoittain puhkaisivat. Ei olisi voinut ajatella mitään taiteellisempaa kuin tällainen taulu, hurjinkin taiteilija olisi saanut tuhlata kaikki palettinsa värit.

Kun Kolyvanissa otetut vangit saapuivat Feofarin ja kaanikunnan korkeiden arvohenkilöiden telttojen eteen, päristettiin leirissä rumpuja ja torvet soivat. Tähän kamalaan meluun sekaantui kimeitä musketinlaukauksia ja emiirin tykistön neli- ja kuusituumaisten voimakkaimmat pamaukset.

Feofarin asunto oli pelkkä sotilasmaja. Se, mitä olisi voinut nimittää hänen ja hänen liittolaistensa yksityistaloudeksi, hänen ja näiden haaremit, oli Tomskissa, joka nykyisin oli tataarien hallussa.

Kun leiriltä lähdettäisiin, oli Tomsk määrätty emiirin asunnoksi siihen asti, kun hän vihdoin vaihtaisi sen Itä-Siperian pääkaupunkiin.

Feofarin telta kohosi naapuriteltoja korkeammalle. Verhottuna isoilla kirkasvärisillä silkkikankaan kaistaleilla, joita kultaiset köydet ja ripsut kirjailivat ja ylhäällä tuuheat tuulen heiluttelemat viuhkamaiset höyhentöyhdöt somistivat, se sijaitsi laajan aukeaman keskellä mahtavien koivujen ja jättiläishonkain verkon ympäröimänä. Tämän teltan edessä oli kiilloitetulla ja puuhun upotetuilla kalliilla kivillä kirjailulla pöydällä avoimena pyhä koraani, jonka lehdet olivat uhkeasti piirrelyjä ohuita kultalevyjä. Sen yläpuolella liehui emiirin nelijakoisella vaakunalla varustettu tataarien lippu.

Aukeaman yläpuolella kohosivat puoliympyrässä Buharan suurten virkailijain teltat. Siellä asui

ylitallimestari, jolla on oikeus ratsain seurata emiiriä hänen palatsinsa pihaan asti, ajohaukkametsästyksen johtaja, "hush-begi" eli emiirin sinetin vartija, "toptshi-bashi" eli tykistön ylipäällikkö "khodzha" eli neuvoston esimies, joka ottaa vastaan ruhtinaan suudelman ja saa esiintyä hänen edessään päästetyin voin, "sheikh-ul-islâm", joka on ulemain eli pappien päällikkö, "kadi-asker" eli sotatuomari, joka emiirin poissa ollessa voi ratkaista kaikki sotilaiden kesken syntyneet riidat, ja vihdoin astrologien päällikkö, jonka tärkeänä tehtävänä on kysyä neuvoa tähdiltä, aina kun kaani aikoo lähteä liikkeelle.

Hetkellä, jolloin vangit tuotiin leiriin, oli emiiri teltassaan. Hän ei näyttäytynyt. Ja se oli epäilemättä onni. Ele tai sana häneltä olisi voinut olla merkinä johonkin veriseen teloitukseen. Mutta hän eristäytyi, joka on osana itämaalaisten hallitsijain majesteetista. Ken ei näyttäydy, häntä ihailaan ja ennen kaikkea pelätään.

Vangit sijoitettiin aitaukseen, jossa he huonon kohtelun alaisina, puutteellisesti ravittuina, sateelle, tuulelle ja yön kylmyydelle alttiina odottivat, kunnes Feofar suvaitsi ottaa heidät puheilleen.

Kaikista tottelevaisin, jollei kärsivällisin, oli varmaan Mikael Strogov. Hän salli kuljettaa itseään, koska häntä vietiin sinne, mihin hän halusi mennä, ja turvallisemmissa olosuhteissa kuin hän olisi voinut vapaana liikkua tiellä Kolyvanista Tomskiin. Karata ennen viime mainittuun kaupunkiin saapumista olisi ollut samaa kuin antautua vaaraan joutua jälleen arolla samoilevien tiedustelijain käsiin. Tataarien valtaamien alueiden itäisin raja ei ollut Tomskin läpi kulkevaa meridiaania kauempana. Sen viivan tuolla puolen Mikael Strogov siis saattoi otaksua olevansa vihollisen valtaaman vyöhykkeen ulkopuolella, voivansa vaaratta mennä Jenisein yli ja saapua Krasnojarskiin ennenkuin Feofar-kaani olisi valloittanut maakunnan.

- Tomskiin päästyäni, hän toisteli itsekseen hillitäkseen kärsimättömydentunteita, jotka hänen mielessään toisinaan väkisinkin kuohahtivat, - olen muutamassa minuutissa etuvartioiden tuolla puolen, ja kahdentoista tunnin etumatkalla Feofarista samoin kuin Ogarevistakin ehdin hyvin ennen heitä Irkutskiin.

Se, mitä Mikael Strogov ennen kaikkea pelkäsi, oli tietysti Ivan Ogarevin saapuminen tataarileiriin. Paitsi vaaraa tulla tunnetuksi, tajusi hän vaistomaisesti, että täytyi pyrkiä juuri tämän kavaltajan edelle. Hän käsitti myös, että Ogarevin joukkojen yhtyminen Feofarin armeijaan lisäisi hyökkäävän sotajoukon tehoa ja että vihollinen sen jälkeen marssisi täysilukuisena Itä-Siperian pääkaupunkia vastaan. Kaikki hänen pelkonsa johtui näistä seikoista, ja joka hetki hän kuunteli, ilmoittaisiko joku torventoitus emiirin alipäällikön tulosta.

Tähän ajatukseen liittyi muisto hänen äidistään ja Nadjasta, joista toinen oli pidätetty Omskissa ja toinen viety pois Irtyshillä liikkuneilla veneillä ja epäilemättä nyt oli vankina niin kuin Marfa Strogovkin. Hän ei kyennyt heidän puolestaan tekemään mitään! Näkisikö hän heitä enää koskaan! Tätä kysymystä hän ei uskaltanut mielessään ratkaista, ja hänen sydäntään kouristi kauheasti.

Samalla kertaa kuin Mikael Strogov ja niin monet muut vangit, oli Harry Blount ja Alcide Jolivet tuotu tataarileiriin. Heidän entinen matkatoverinsa, joka oli kaapattu ennen heitä lennätinasemalta, tiesi kyllä, että he olivat tässä lukuisien vartijain vahtimassa aitauksessa, mutta hän ei ollut yrittänyt lähestyä heitä. Hän välitti tällä hetkellä vähät siitä, mitä he hänestä Ishimin vaihtopaikalla tapahtuneen selkkauksen jälkeen ajattelivat. Sitäpaitsi hän tahtoi olla yksinään toimiakseen tarpeen tullen yksinään. Siksi hän oli pysytellyt syrjässä.

Siitä hetkestä asti, kun hänen toverinsa oli kaatunut hänen vierestään, ei Alcide Jolivet ollut säästellyt huolenpitoaan. Matkalla Kolyvanista leiriin, joka kesti useita tunteja, oli Harry Blount vain kilpailijansa käsivarren tukemana kyennyt seuraamaan vankikulkuetta. Hän oli alussa tahtonut vedota siihen, että hän oli Englannin alamainen, mutta siitä ei ollut mitään apua näiden barbaarien parissa, jotka vastasivat vain keihään- ja sapeliniskulla. *Daily Telegraphin* kirjeenvaihtajan täytyi siis alistua yleiseen kohtaloon, myöhemmin vaatiakseen ja hankkiakseen hyvitystä moisesta kohtelusta. Mutta vaellus oli silti hänelle perin tuskallista, sillä hänen haavaansa kivisti, eikä hän ilman Alcide Jolivetin apua ehkä olisi voinut leiriä saavuttaakaan.

Alcide Jolivet oli ruumiillisesti ja sielullisesti hoivannut virkatoveriaan kaikin käytettävissä olevin keinoin. Hänen ensimmäisenä huolenaan, kun näki olevansa lopullisesti teljettynä aitaukseen, oli tarkastaa Harry Blountin haava. Hänen onnistui varsin taitavasti riisua hänen takkinsa, ja hän huomasi, että kranaatinsiru oli vain raapaissut olkapäätä.

- Tämä ei ole mitään, hän virkkoi. - Pelkkä naarmu! Kun haavaa on hoideltu ja sidettä vaihdettu pari, kolme kertaa, rakas virkaveli, niin ei sitä enää näykään.

- Mutta ne siteet? kysyi Harry Blount.

- Minä teen ne itse!

- Onko teissä siis jonkin verran lääkäriä?

- Kaikissa ranskalaisissa on jonkin verran lääkäriä.

Ja tämän vakuutuksen jälkeen Alcide Jolivet repi nenäliinansa, teki palasista tukkoja, ammensi vettä aitauksen keskelle kaivetusta kaivosta, pesi haavan, joka onneksi ei ollut vakava, ja sijoitti kastetut liinanpalaset hyvin taitavasti Harry Blountin olkapäähän.

- Minä käsittelen teitä vedellä, hän sanoi. - Se neste on yhä paras tuskien lievittäjä, mitä haavojen hoidossa tunnetaan, ja nykyisin enimmäin käytetty. Lääkäreiltä on kulunut kuusituhatta vuotta sen tosiasian keksimiseen. Niin, kuusituhatta vuotta pyörein luvuin.

- Minä kiitän teitä, herra Jolivet, vastasi Harry Blount oikaisten itsensä kuivista lehvistä laaditulle vuoteelle, jonka hänen toverinsa hänelle järjesti koivun siimekseen.

- Pyh, ei mitään kiittämistä! Te menettelisitte samoin minun sijassani.

- En minä siitä niin varma ole ... vastasi Harry Blount hiukan yksinkertaisesti.

- Loruja! Kaikki englantilaiset ovat jalomielisiä!

- Epäilemättä, mutta ranskalaiset ...

- No, ranskalaiset ovat hyvinluontoisia, ovatpa houkkioitakin, jos niin tahdotte! Mutta heidän puolustuksenaan on se, että he ovat ranskalaisia! Älkäämme enää puhuko tästä, älkäämme enää puhuko mistään. Lepo on teille ehdottoman välttämätöntä.

Mutta Harry Blountilla ei suinkaan ollut halua vaieta. Jos haavoitetun täytyikin varovaisuussyistä ajatella lepoa, ei *Daily Telegraphin* kirjeenvaihtaja suostunut tottelemaan.

- Herra Jolivet, kysyi hän, - luuletteko, että viimeiset sähkösanomamme ovat päässeet Venäjän rajan yli?

- Ka, miksikä ei? vastasi Alcide Jolivet. - Vakuutan teille, että armas serkkuni tällä hetkellä tietää tarkalleen kaikki, mitä Kolyvanissa on tapahtunut!

- Kuinka moneksi kappaleeksi teidän serkkunne ne sähkösanomansa monistele? tiedusti Harry Blount, nyt ensimmäistä kertaa suoraan virkaveljeltään.

- Hohoo! nauroi Alcide Jolivet. - Serkkuni on perin varovainen ja hienotunteinen ihminen, joka ei soisi hänestä puhuttavan ja olisi kovin pahoillaan, jos hänen tähtensä häiriintyisi se lepo, jota te niin kipeästi kaipaatte.

- Minä en halua nukkua, vastasi englantilainen. -
Mitähän teidän serkkunne ajattelee Venäjän asioista?

- Että ne ovat huonolla tolalla nykyisin. Mutta pyh,
hallitus on voimakas, sen ei tarvitse käydä ylen
levottomaksi barbaarien hyökkäyksen vuoksi, eikä se
päästä Siperiaa kynsistään.

- Liiallisella kunnianhimolla on mahtavatkin valtakunnat
menetetty! vastasi Harry Blount, joka ei ollut vapaa
englantilaisten kateudesta Venäjän keskiaasialaisten
pyrkimysten suhteen.

- Oh, älkäämme puhuko politiikasta! huudahti Alcide
Jolivet. - Sen on lääkeopillinen tiedekunta kieltänyt!
Mikään ei ole vaarallisempaa olkapään haavoille ... jollei se
kenties auta teitä nukkumaan!

- Puhukaamme sitten siitä, mitä meidän nyt on tehtävä,
vastasi Harry Blount. - Herra Jolivet, minä en aio jäädä
tataarien vangiksi maailmanloppuun asti.

- En jumal'avita minäkään!

- Me karkaamme siis ensimmäisessä tilaisuudessa?

- Niin, jollei ole muuta keinoa päästä vapauteen.

- Tiedättekö sitten jonkun muun? kysyi Harry Blount,
katsoen toveriinsa.

- Tottakai! Me emme ole sodassa ketään vastaan, vaan
puolueettomia, ja me teemme valituksen.

- Tuolle raakalaisruhtinaalleko?

- Ei, Feofar-kaani ei sitä ymmärtäisi, vastasi Alcide
Jolivet, - vaan hänen alipäällikölleen Ivan Ogareville.

- Hän on konna!

- Niin on, mutta se konna on venäläinen. Hän tietää,
ettei käy leikittelemisen kansojen oikeudella, eikä hänelle
ole meidän pidättämisestämme mitään hyötyä, päinvastoin.
Minusta vain tuntuu tympäisevältä moiselta herrasmieheltä
mitään pyytää!

- Eikä se herrasmies ole leirissäkään, en ainakaan ole häntä täällä nähnyt, huomautti Harry Blount.

- Hän kyllä tulee. Siitä ei epäilystäkään. Täytyyhän hänen liittyä emiiriin. Siperia on nyt leikattu kahtia, ja aivan varmasti odottaa Feofarin armeija enää vain häntä marssiakseen Irkutskia vastaan.

- Ja mitä me sitten vapaiksi päästyämme teemme?

- Vapaiksi päästyämme me jatkamme retkeämme seuraamalla tataareja, kunnes tapaukset sallivat meidän siirtyä vastapuolen leiriin. Me emme saa luopua yrityksestämme, hitto vieköön! Vastahan olemme alussa. Te, virkaveljeni, olette jo ehtinyt haavoittua *Daily Telegraphin* palveluksessa, kun taas minä en ole saanut pienintäkään naarmua serkkuni asioilla juostessani. Hei, hei! Hyvä, jupisi Alcide Jolivet itsekseen, - nyt se nukkuu! Muutaman tunnin uni ja joitakin kylmään veteen kastettuja kääreitä vielä! Enempää ei tarvita englantilaisen nostamiseksi jälleen jaloilleen. Ne pojat on tehty rautapellistä!

Ja Harry Blountin levätessä Alcide Jolivet valvoi hänen vierellään vedettyään esille muistikirjansa, johon hän piirteli havaintojaan. Ne hän oli varmasti päättänyt jakaa ammattitoverilleenkin *Daily Telegraphin* lukijain tyydytykseksi. Tapahtumat olivat liittäneet heidät toisiinsa. Nyttemmin he eivät enää kadehtineet toisiaan.

Näin siis se, mitä Mikael Strogov kaikkein enimmin pelkäsi, oli molempien sanomalehtimiesten hartaimpana toiveena. Ivan Ogarevin saapumisesta olisi näille varmaankin hyötyä, sillä kunhan kerran tulisi tiedoksi ja todistetuksi, että he olivat englantilainen ja ranskalainen kirjeenvaihtaja, saattoi tuskin epäilläkään, ettei heitä päästettäisi vapauteen. Emiirin alipäällikkö osaisi kyllä puhua järkeä Feofarille, joka omasta puolestaan ei olisi häikäillyt kohdella näitä sanomalehtimiehiä tavallisina

vakoilijoina. Alcide Jolivetin ja Harry Blountin etu oli siis Mikael Strogovin etujen vastainen. Tämä olikin tilanteen hyvin käsittänyt, ja se oli uusi syy monien muiden lisäksi, miksi hän kaikin mokomin koetti välttää entisten matkatoveriensa tapaamista. Hän järjesti siis niin, etteivät nämä häntä huomanneet.

Kului neljä päivää, jolla välin asiain tila ei mitenkään muuttunut. Vangitut eivät kuulleet puhuttavan leiriytyneiden tataarien lähdöstä. Heidä pidettiin ankarasti silmällä. Heidän olisi ollut mahdotonta päästä heitä yötä päivää vartioivan jalka- ja rasumiesketjun läpi. Ravinto, jota heille annettiin, riitti töin tuskin. Kahdesti vuorokaudessa heitettiin heille hiilillä käristettyjä vuohensisälmyksiä ja *krut*-nimisen juuston kappaleita, jota valmistetaan happamasta lampaanmaidosta ja joka juoksutetussa tammanmaidossa, niin sanotussa *kumisissa*, liuotettuna on kirgiisien tavallisimpia ravintoaineita. Siinä kaikki. Lisäksi kävi sää sietämättömäksi. Sattui useita sateensekaisia myrskyjä. Onnettomien täytyi ilman mitään suojaa kestää tätä epäterveellistä ja rankkaa ilmaa, eikä heidän kurjuuttaan millään tavoin lievitetty. Muutamia haavoittuneita, naisia ja lapsia kuoli, ja vankien täytyi itse peittää maahan ruumiit, joille vartijat eivät tahtoneet suoda hautaustakaan.'

Näiden kovien koettelemusten aikana häärivät Alcide Jolivet ja Mikael Strogov uutterasti kumpikin tahollaan. He autoivat kaikessa, missä vain voivat. Vähemmin koeteltuina kuin monet muut, voimakkaina ja tarmokkaina he kykenivät paremmin kestäämään, ja neuvoillaan sekä huolenpidollaan he kykenivät olemaan hyödyksi kärsiville ja epätoivoisille.

Jatkuisiko tämä asiaintila? Tahtoiko Feofar-kaani tyytyväisenä ensimmäisiin menestyksiinsä odottaa jonkin aikaa ennen kuin marssisi Irkutskia vastaan? Sitä oli pelättävä, mutta niin ei käynyt. Tapaus, jota Alcide Jolivet ja

Harry Blount niin toivoivat ja Mikael Strogov yhtä paljon kammosi, sattui aamulla elokuun 12. päivänä.

Torvet toittivat, rummut pärisivät ja kajahti muskettien yhteislaukaus. Ääretön tomupilvi kohosi Kolyvanin tieltä.

Useiden tuhansien miesten seuraamana saapui Ivan Ogarev tataarileiriin.

Alcide jolivetin suhtautuminen

Ivan Ogarev toi emiirin leiriin kokonaisen armeijaosaston. Tämä ratsu- ja jalkaväki oli osa Omskin vallanneista joukoista. Kun Ivan Ogarev ei siellä ollut saanut haltuunsa ylempää kaupunginosaa, josta kuten muistanemme, maaherra ja varusväki olivat etsineet turvaa, oli hän päättänyt lähteä eteenpäin, koska ei halunnut viivästyttää sotatoimia, joilla Itä-Siperia vallattaisiin. Hän oli siis jättänyt Omskiin riittävästi sotilaita. Sitten hän oli ottanut mukaan joukkonsa, vahvistanut niitä Kolyvanin valloittajilla ja liittynyt emiiriin.

Ivan Ogarevin sotilaat pysähtyivät leirin etuvartioille. He eivät saaneet leiriytymiskäskyä. Heidän päällikkönsä suunnitelmana oli nähtävästi pysähtymättä rientää eteenpäin ja päästä mahdollisimman pian Tomskiin, joka tärkeä kaupunki tietenkin oli määrätty vastaisten sotaliikkeiden keskuksiksi.

Sotamiestensä mukana toi Ivan Ogarev saattueen venäläisiä ja siperialaisia joko Omskissa tai Kolyvanissa otettuja vankeja. Näitä onnettomia ei viety aitaukseen, joka jo edellisillekin oli liian pieni, vaan heidän täytyi jäädä etuvartioille ilman suojaa ja melkein ilman ravintoa. Minkä kohtalon oli Feofar-kaani näille onnettomille varannut? Sijoittaisiko hän heidät Tomskiin vai vähennettäisiinkö heidän lukumääränsä jollain tataarilaispäälliköille ominaisella verisellä teloituksella? Se oli oikullisen emiirin salaisuus.

Armeijaosasto ei ollut saapunut Omskista eikä Kolyvanista laahaamatta perässään kerjäläisten,